

Əbulfət MƏDƏTOĞLU
madatoglua@mail.ru

RAFİQ YUSİFOĞLU VƏ ONUN "NAĞİL QAPISI"

Hər bir kitab haqqında oxucu sözü təbii ki, təkcə təbliğ deyil, həm də bu kitaba oxucu münasibətidir, oxucu diqqətidir. Yəni nəyinə barəsində danışsansa, deməli, ən azından onun barəsində bilgin var, məlumatlısan. Məlumatlı olmaq isə həm özünün zənginliyidir, həm də oxuduğun kitabdan mənimsədiyinin səndə yaratdığı əlavə bilgi deməkdir. Bax, bir az fikir qarışıqlığı kimi görünə bilər, amma tam bir aydınlıq yaratmaq və o aydınlığın içərisindəki bütün çalarları, bütün cizgiləri görmək nəminə bir az özünə əziyyət vermək, bir az sözün qatlarına işıq salmaq gərəkdir. Onu bacarırsan ki, sərf etdiyən zaman kəsiyi səni mükafatlandırır, səni sevindirir...

Adətən hər bir kitabın maraqlı qarşıladığım və bir az da yaş, ədəbi nəsil baxımından özümə doğma bildiyim professor, ədəbiyyatşünas alim, həm də kifayət qədər oturmuş şair Rafiq Yusifov mənim üçün sözün bütün məziyyətlərini oxucuya çatdırmaq, oxucuya sevdirmək qüdrətində olan bir söz yaradıcısıdır. Yəni həqiqi mənada Rafiq Yusifov sözün yaradır, onun bütün moderini, bütün cismi əzaları ilə birlikdə elə ifadə edir ki, oxucu həm sözü görür, həm sözə toxunur, həm də sözə həmsöhbət olur. Bu da zənnimcə Rafiq Yusifovun sözə təkcə sevgisindən yox, həm də sözə özünü həsr etməsindən irəli gəlir.

Şair dostumun sonuncu kitabının adı "Nağıl qapısı"dır. Bu kitabda onun uşaqlar üçün yazdığı yeni şeirləri toplanıb. Bir neçə fəsildən ibarət olan bu kitabda bir uşaq dünyası özünü ifadə edə bilib. İstər kiçik şeirlərdə, istər poema-nağıllarda Rafiq Yusifov obrazlı desəm, özü də "uşaqlaşmış, məsumlaşmış".

Onların dünyasının təkcə şahidinə yox, həm də dünyanı ifadə edən hazır cavab, necə deyirlər, dilli-dilavər uşağa çevrilir.

Ona görə də şeirləri, poema-nağılları oxuyanda sənə elə gəlir ki, bunları əvvəldə vurğuladığım kimi ağıllı, düşüncəli, dərrakəli və həm də hazır cavab bir uşaq sənə söyləyir. Bax, şairin də ustalığı, söz yaratmaq qüdrəti burdan qaynaqlanır. O, uşaqların iç dünyasını görür. Üstəlik, o iç dünyaya özünün uşaqlara olan arzusunu da, sevgisini də naxışlayır. Məsələn:

**Dənizə bax, dənizə,
Dalğalar elə bil ki,
Ağ bayraqdı əlində.
Dəniz yaman hirsələnib,
Nərə çəkir, bəs demir.
Ağ bayraq qaldırsa da,
Təslim olmaq istəmir.**

Bu şeirdəki dəniz mənzərəsini gözüünüzün önünə gətirə bildinizmi? Dalğaların şahə qalxdığını gördünüz mü? Təbii ki, bunlar həqiqətən göz önünə gəlir və görünür. Bax, elə qələmin peşəkərliliyi, qələmin qüdrəti burda ortaya çıxır. Və yaxud:

**- Ağacların budağını
Bəzəyibdi yenə bahar.
Əncir niyə çiçəkləmir,
Heç çiçəksiz barmı olar?**

**- Niyə olmur, meyvəyə bax,
Gözə dəyir orda-burda.
Budaqlara yarpaqla bir
Bəhər qonub yaşıl, xırda.**

**- Çiçəksiz bar olmaz axı,
Yaxşı-yaxşı düşün barı.
- Öz içində çiçəkləyir,
Yəqin əncir ağacları.**

Bax, bu şeirin özü uşaqların maraqlı dünyasının obrazlı ifadəsidir. Çünki əncir ağacının çiçəyini görmək mənə elə gəlir ki, kiməsə müəssər olmayıb. Olmayan bir şey haqqında uşaqda təsəvvür yaratmaq və onu da o qədər sadə bir formada ifadə etmək nəhayət, dediyinə uşağı inandırmaq... Təbii ki, bütün bunlar hər bir qələm adamına nəsis olmur. Bunu etmək üçün qələm adamının özünün də bilgisi, məlumatı, təbiətlə təması yetərinə olmalıdır. Özü bilməlidir ki, başqasına da öyrədə bilsin. O anlamda Rafiq Yusifovun müraciət etdiyi, daha doğrusu, uşaqların qarşısına çıxardığı bütün mövzularda bilgi və səmimiyyət əsas yeri tutur. Yeni şeirlər uşaqların dərc edə biləcəyi bir səmimiyyətlə təqdim olunur, ikincisi, həmin mövzuların hamısı realığa, bilgiyə söykənir.

Şairin kitabda toplanmış şeirlərini oxuduqca bəzən adam hissə qapılır. Özünün də xəbəri olmadan həmin o uşaq dünyasının bir üzvünə çevrilir. Və uşaqlığın xatirələri, uşaqlığın bir-birindən gözəl anları səni də elə bir not üzərində kökləyir ki, sən də həmin o uşaqlar kimi meşənin ağacların şəhəri olduğuna inanırsan.

**Hər ağacın qarşısında
Ehtiramla ayaq saxla.
Burda nə qədər ağac var,
Qurtarmı sanamaqla?!**

**Qəlbimizə fərəh doğur,
Uzandıqca meşə yolu.
Şəhərin adamı çoxdu,
Meşənin ağacı, kolu.**

**Biz meşəyə gedən zaman
Bir günəşli səhər idi.
Oğlum dedi:
- Yəqin meşə
Ağacların şəhəridi...**

Həqiqətən də hərdən ucu-bucağı görünməyən və qollarını açıb qucaqlamaq istədiyini, barmağını uzadıb saymağa çalışdığını ağacların sayı-hesabı səni həm çaşdırır, həm təəccübləndirir, həm də meşənin şəhər olduğuna (axı şəhərdə də evləri saymaq uşaqların gücündə deyil və onları heyretləndirir - Ə.M.) inanırsan.

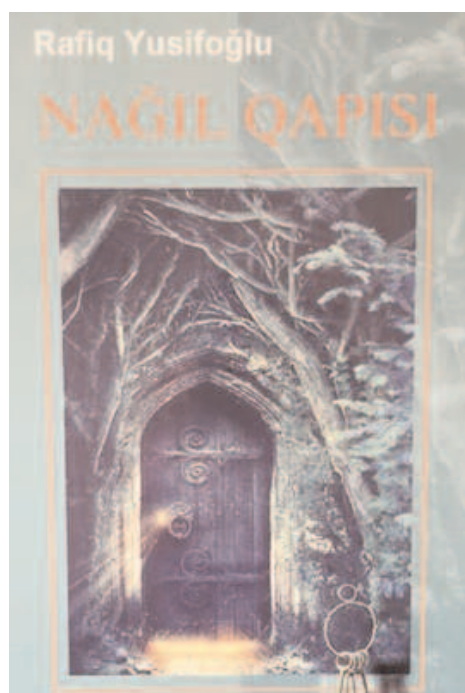
Rafiq Yusifovun uşaqlar üçün yazdığı bütün şeirlərində mövzu bolluğu var. Yəni o, uşaqlara daşı da, ağacı da, heyvanat aləmini də, çayı da, dənizi də, çeşməni də, hətta buludu da, yağışı da və bütün təbiəti və coğrafiyanı da o qədər ustalıqla təqdim edir

ki, uşaqlar canlı təbiətlə təmas qura bilirlər.

Və onlar təbiətin bu qədər zənginliyi qarşısında həm təəccüblənirlər, həm də bu təəccübün içərisində bir sevinc də yaşayırlar.

**Anqut yaman sevinir,
Salamat çıxıb qışdan.
Yuva qurub özünə,
Su otundan, qamışdan.**

**O yuvanı tap görüm
Tələsmə, düşün bir az.
Anqut kolda, ağacda,
Torpaqda yuva qurmaz.**

**Axtarıram, gəzirəm
Mən onu bir həftədir.
Yuvası bu gün burda,
Sabah o tərəfdədi.**

**Gəzəyəndi bu yuva
Qoşulur əsən yerə.
Üzür belədən elə,
Üzür elədən belə...**

Və yaxud:

**Bizi qonaq çağırıb
Evinə Beken dayı.
Ürəyi ovsunlayır
Dost sovgatı, dost payı.**

**Sevincindən uçur o
Yer də tapmır özünə.
Qəlbi tək süfrəsi də
Açıqdı dost üzünə.**

**Xəmir yayılır sonra
Doğranır yarpaq-yarpaq.
Üstünə ət döşənib,
Ətrinə, dadına bax?!**

**Hey buğlanı ortada
Süfrə şahı - beşbarmaq.
Çəngələ nə ehtiyac,
Əgər varsa beşbarmaq?**

**Deyib gülür dostumuz,
Di durmayın, tələsin!
Beşbarmaq tıqlanır
Bir anda ət təpəsi.**

**Gülür:
- Bizdə məsəl var
Qulaq asın diqqətlə.
"Qazaxla canavarı
Doydurmaq olmaz ətə".**

**Zarafat-zarafata
Qoşulur, üzler gülür.
Yan otaqdan tanburun
Qəlb açan səsi gəlir...**

Bu şeirdə söhbət dost, qardaş bir xalqın adət-ənənəsindən, onların süfrə mədəniyyətindən gedir. Və deməli, şeir diliylə şair öz oxucusunu Qazax xalqının məişəti ilə də tanış edir. Sadə, amma uşağı inandırma biləcək misralar göz önünə ev sahibini də, onun açdığı süfrəni də, həmin musiqi alətini gətirmək imkanı verir. Bax elə əvvəldə vurğuladığım kimi, bütün bunlar Rafiq Yusifovun sözlə işləmək bacarığını, uşaq dünyasının tələblərini, istəklərini ifadə etmək məharətini göstərir.

Mən dostumun "Nağıl qapısı" kitabını təkcə özüm üçün yox, həm də nəvələrim üçün oxuyanda onların gözlərini necə heyretlə açdıqlarını, mənə necə maraqla qulaq asdıqlarını diqqətdən yayındırmadım. Hiss etdim ki, bu uşaqlar şairin nağıl dilinə artıq hardasa aludə olublar. Və elə hesab edirlər ki, onlara kitabdən oxuduqlarımı mən özüm danışaram, onlarla mən həmsöhbətim. Deməli, bu da onu göstərir ki, Rafiq Yusifov istəyinə çatıb, oxucusunu inandırmağı bacarıbdı. Bax, bütün bunlara görə, mən həm bir oxucu, həm də bir dost kimi sevinir və Rafiq Yusifovun təbrik etməyi ürəyimdən keçirirəm. Ümumiyyətlə, kitabdakı bütün şeir və poemalar öz rəngarəngliyiylə, xüsusən də uşaqların maraqla seyr etdikləri cizgi filmlərindəki kimi ovqat yaratmaq üslubuyla çox təqdirəlayiqdir, çox uğurludur. Məsələn:

**Gör nə tapıb gətirib
Evimizə Gülüzə:
Quşu uçmuş yuvadı
Gilizə bax, gilizə.**

**İçindəki qurğuşun
Hara gedib? uy, uy, uy!
Görəsən hansı quşun
Sinəsində uyuyur?**

**"Bu yuvadan uçan quş"
Axı kimə gərəkdi?
O gilizin içində
Balaca bir gül əkdim.**

**Giliz güldana döndü
Güllə gül olub bitdi.
Uşaqların üzündən
Kədər buludu itdi.**

Zənnimcə, bu şeirdəki bütün mənzərəni şərh etməyə ehtiyac yoxdur. Yalnız gilizin ölüm daşıyıcısından güldana çevrilməsini izah etmək, özü də bu səviyyədə çatdırmaq artıq şair uğurudur. Ona görə də uğurlar bol olsun, Rafiq Yusifov! - deyirəm.